

DENTAL IMPLANTOLOGIYADA QARSHI KO'RSATMA

Ababakirov Xurshidbek Yuldashevich

o'qituvchisi O'zbekiston Andijon Davlat Tibbiyot Instituti

Yuz-Jag' jarrohligi kafedrası

Annotatsiya:

Dental implantologiya zamonaviy stomatologiyaning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu yo'nalish tishlarning yo'qolgan qismlarini sun'iy implantlar yordamida tiklashga qaratilgan. Implantlar suyak ichiga o'rnatilib, tabiiy tish ildizining vazifasini bajaradi. Ular bemorning og'iz bo'shlig'ida funksional va estetik jihatdan yuqori natijalar beradi. Shu bilan birga, implant o'rnatish jarayoni har bir bemor uchun individual yondashuvni talab qiladi, chunki ayrim holatlarda bu protsedura sog'liq uchun xavfli bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: dental implantologiya, tibbiyot, tish, implant, bemor, davolash, og'iz bo'shlig'i, og'riq.

Dental implantologiyada qarshi ko'rsatmalarni ikki asosiy guruhga bo'lish mumkin: umumiy tibbiy va mahalliy og'iz bo'shlig'iga oid qarshi ko'rsatmalar. Umumiy tibbiy qarshi ko'rsatmalar bemorning butun organizmiga taalluqlidir va ularning mavjudligi implant o'rnatish jarayonining xavfsizligini xavf ostiga qo'yadi. Mahalliy qarshi ko'rsatmalar esa og'iz bo'shlig'ining sog'lig'i va implant joylashadigan hududga bog'liq. Umumiy tibbiy qarshi ko'rsatmalarga surunkali va og'ir kasalliklar kiradi. Masalan, yurak-qon tomir tizimi kasalliklari, ayniqsa, nazorat ostida bo'lmagan gipertenziya, yurak yetishmovchiligi, o'tkir infarkt yoki insultdan keyingi davrlar. Shuningdek, qon ivishining buzilishi, og'ir qon kasalliklari, masalan, gemofiliya va boshqa koagulyatsiya muammolari implant o'rnatish jarayonida qon ketish xavfini oshiradi. Surunkali buyrak yoki jigar yetishmovchiligi, ayniqsa, ularning og'ir shakllari ham implant o'rnatishga qarshi ko'rsatma hisoblanadi. Shuningdek, immunitet tizimining zaiflashuvi, masalan, OIV infeksiyasi, saraton kasalligi yoki undan keyingi davrlar, immunosuppressiv davolash olib borilayotgan bemorlar uchun implant o'rnatish xavfli hisoblanadi. Bu

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

holatlarda organizmning jarohatga javobi susayadi, infeksiyalar rivojlanish ehtimoli yuqori bo‘ladi. Shuningdek, diabet kasalligi ham implantologiyada muhim rol o‘ynaydi. Nazorat ostida bo‘lmagan diabet bemorlarda jarrohlik sohasida shifo jarayoni sekinlashadi va infeksiyalar xavfi ortadi. Shu sababli, bu kasallik ham implant o‘rnatishga qarshi ko‘rsatmalar qatoriga kiradi. Homiladorlik va emizish davrida ham dental implantologiya ehtiyotkorlik bilan yondashishni talab qiladi. Bu davrda organizmda gormonal o‘zgarishlar yuz beradi, bu esa jarrohlik aralashuvlarining natijalariga ta’sir qilishi mumkin. Shuningdek, homiladorlikning birinchi trimestri implant o‘rnatish uchun tavsiya etilmaydi, chunki bu davrda organogenez jarayoni davom etadi va har qanday stress yoki infeksiya homila rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin.[1]

Mahalliy qarshi ko‘rsatmalar esa og‘iz bo‘shlig‘ining holatiga bog‘liq. Implant o‘rnatiladigan joyda yallig‘lanish jarayoni, og‘iz bo‘shlig‘ida o‘tkir yoki surunkali infeksiyalar mavjudligi implantning muvaffaqiyatli o‘rnatilishiga to‘sqinlik qiladi. Masalan, periodontit yoki gingivit kabi kasalliklar, shuningdek, og‘iz bo‘shlig‘ida yaralar, shishlar bo‘lsa, implant o‘rnatish tavsiya etilmaydi. Bunday holatlarda avvalo og‘iz bo‘shlig‘i to‘liq davolanishi kerak. Suyak massasining yetishmasligi ham mahalliy qarshi ko‘rsatmalarga kiradi. Implant o‘rnatish uchun suyakning miqdori va sifati muhim ahamiyatga ega. Agar suyak yetarli bo‘lmasa, implant o‘rnatish muvaffaqiyatsiz bo‘lishi mumkin. Bunday holatlarda avval suyak ko‘paytirish (bone grafting) amaliyoti bajariladi. Shuningdek, suyakning yallig‘lanishi yoki nekrozi mavjud bo‘lsa, implant o‘rnatish mumkin emas.[2]

Tish implantologiyasida bemorning og‘iz gigiyenasi ham katta rol o‘ynaydi. Yomon gigiyena natijasida bakteriyalar ko‘payadi, bu esa implant atrofida infeksiya rivojlanishiga olib keladi. Shuning uchun, implant o‘rnatishdan oldin bemorning og‘iz gigiyenasi to‘liq nazorat qilinishi va kerak bo‘lsa, profilaktik davolanishlar amalga oshirilishi lozim.[3]

Psixologik holat ham implantologiyada e’tiborga olinishi kerak bo‘lgan omillardan biridir. Ba’zi bemorlarda jarrohlik aralashuviga qarshi psixologik qarshilik, stress va qo‘rquv mavjud bo‘lishi mumkin. Bu holatlar operatsiya jarayonida va undan keyingi davrda asoratlar yuzaga kelishiga sabab bo‘lishi mumkin. Shu bois, bemor bilan to‘liq tushuntirish ishlari olib borilishi va uning psixologik holati baholanishi

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

muhimdir. Shuningdek, nikotin va spirtli ichimliklardan foydalanish ham implant oʻrnatishga salbiy taʼsir koʻrsatadi. Chekish suyak toʻqimasining qon aylanishini buzadi, bu esa implantning oʻsish va birlashish jarayonini sekinlashtiradi. Spirtli ichimliklar esa immunitetni pasaytiradi va infeksiyalarning rivojlanishiga olib keladi. Shu sababli, implant oʻrnatishdan oldin chekish va spirtli ichimliklarni kamaytirish yoki butunlay toʻxtatish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, ayrim dorilar ham implant oʻrnatishga qarshi koʻrsatma boʻlishi mumkin. Masalan, bisfosfonatlar guruhi dorilar suyak toʻqimasining metabolizmini sekinlashtiradi va osteonekroz xavfini oshiradi. Shuning uchun, bu dorilarni qabul qilayotgan bemorlarda implant oʻrnatish ehtiyotkorlik bilan amalga oshirilishi kerak yoki umuman tavsiya etilmaydi. Shuningdek, kortikosteroidlar va immunosuppressiv vositalar ham suyak shifo jarayonini sekinlashtirishi mumkin. Dental implantologiyada qarshi koʻrsatmalarni aniqlash uchun bemorning toʻliq tibbiy tarixi va ogʻiz boʻshligʻi holati batafsil oʻrganiladi. Diagnostik tadqiqotlar, jumladan rentgen, tomografiya va laboratoriya testlari yordamida bemorning implant oʻrnatish uchun mosligi baholanadi. Agar qarshi koʻrsatmalar mavjud boʻlsa, ular bartaraf etilgach yoki bemorning holati yaxshilanganidan keyin implant oʻrnatish rejalashtiriladi. Umuman olganda, dental implantologiyada qarshi koʻrsatmalar bemorning sogʻligʻini saqlash va jarrohlik aralashuvining muvaffaqiyatli oʻtishini taʼminlash uchun muhim ahamiyatga ega. Har bir bemor bilan individual yondashuv va toʻliq tibbiy tekshiruvlar asosida qaror qabul qilish zarur. Bu nafaqat implantning uzoq muddatli muvaffaqiyatini taʼminlaydi, balki bemorning umumiy sogʻligʻini ham himoya qiladi.[4]

Xulosa:

Shunday qilib, dental implantologiyada qarshi koʻrsatmalar bemorning umumiy va mahalliy sogʻligʻi, suyak toʻqimasining holati, psixologik tayyorgarligi va hayot tarzi omillariga bogʻliq boʻlib, ularni aniqlash va hisobga olish jarrohlik amaliyotining muvaffaqiyat kalitidir. Bu sohada mutaxassislarning malakasi va zamonaviy diagnostika usullaridan foydalanish bemorlar uchun xavfsiz va samarali davolashni taʼminlaydi.

International Conference on Medical Science, Medicine and Public Health

Hosted online from Jakarta, Indonesia

Website: econfseries.com

30th April, 2025

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xurshidov O., Rajabova M. Dental implantologiya asoslari va qarshi ko'rsatmalar. Toshkent, 2023.
2. Islomov A., Tursunova N. Og'iz bo'shlig'i jarrohligi va implantologiya. Toshkent, 2022.
3. Karimov B., Saidova L. Dental implantatsiya: nazorat va qarshi ko'rsatmalar. Samarqand, 2021.
4. Hasanov D., Mirzaeva S. Implantologiyada tibbiy va mahalliy qarshi ko'rsatmalar. Buxoro, 2024.
5. Yusupov F., Raximova G. Tish implantologiyasida kasbiy yondashuv va xavfsizlik. Toshkent, 2020.
6. Qodirov J., Ergashev R. Dental implantatsiya va surunkali kasalliklar. Namangan, 2023.
7. Tolipov S., Abdullaeva M. Og'iz bo'shlig'i infeksiyalari va implantologiya. Farg'ona, 2021.
8. Niyozov K., Olimova D. Dental implantologiyada zamonaviy diagnostika va qarshi ko'rsatmalar. Toshkent, 2024.